

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)
SSN Grzegorz Pastuszko (sprawozdawca)
SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi B. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
II AKa 633/24,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 4 sierpnia 2026 r.,

na podstawie art. 12 ust. 2, 3 i 4 oraz art. 17 ust. 3 ustawy dnia 17 czerwca 2004 r.
o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu
przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora
i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki i § 14 ust. 3 rozporządzenia
Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za
czynności adwokackie:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. II AKa 633/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. II AKa 633/24, w terminie trzech miesięcy od daty zwrotu akt;**
- 3. przyznaje B. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 28 czerwca 2022 r. do 4 sierpnia 2026 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**

5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz B. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym

6. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz B. S. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

Grzegorz Pastuszko

Joanna Lemańska

Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Dnia 3 czerwca 2026 r. B. S. (dalej: „skarżąca”), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie II AKa 633/24, toczącej się przed tym Sądem. Pismem z 9 czerwca 2026 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego) Sąd Apelacyjny w Warszawie przedstawił ww. skargę Sądowi Najwyższemu.

W przedmiotowej skardze skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie II AKa 633/24 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie;
2. przyznanie jej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwoty 10 000 zł;
3. zasądzenie do Skarbu Państwa na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Uzasadniając wniesioną skargę, pełnomocnik skarżącej przedstawił chronologiczny przebieg postępowania. Wskazał, że rozpoczęło się ono od złożenia przez skarżącą zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na jej szkodę, następnie opisał przebieg postępowania przed sądem pierwszej instancji, a na zakończenie wskazał, że apelacja wniesiona przez obrońcę oskarżonego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie i została zarejestrowana pod sygnaturą II AKa 633/24 w dniu 16 grudnia 2024 r.

W uzasadnieniu podniesiono, że od rejestracji sprawy w Sądzie Apelacyjnym do chwili obecnej nie zostały podjęte żadne czynności merytoryczne zamierzające do rozpoznania apelacji, w szczególności nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej ani posiedzenia, co skutkuje stanem długotrwałej bezczynności postępowania. Podkreślił też, że łącznie od daty wpływu apelacji do chwili obecnej upłynęło prawie dwa lata; od tego momentu postępowanie apelacyjne nie było w żaden sposób procedowane, a sprawa jest przedłużana. W jego przekonaniu, biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, iż postępowanie jest dotknięte przewlekłością. Jak zauważył, w okresie trwania tego postępowania nie ujawniły się żadne dodatkowe zagadnienia prawne wymagające uprzedniego rozstrzygnięcia, w szczególności w zakresie właściwości sądu czy też kwestii formalnych, które by mogły uzasadniać zwłokę w jej procedowaniu.

Odnosząc się do wskazań ETPCz co do długości trwania postępowania uznawanych za przewlekłe, wskazał, że przedmiotowe postępowanie trwa już ponad 6 lat od chwili złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, natomiast od momentu zarejestrowania sprawy w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, tj. od dnia 16 grudnia 2024 r., postępowanie pozostaje całkowicie bezczynne. To zaś – jak wywodził – prowadzi do nieuzasadnionego przedłużania „stanu niepewności” skarżącej, która od ponad roku oczekuje na rozpoznanie apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego. W ocenie skarżącej aktualny etap postępowania nie uzasadnia tak długiego okresu bezczynności Sądu Apelacyjnego, zwłaszcza że sprawa została już w całości rozpoznana przez Sąd I instancji. W związku z tym brak jest podstaw do przyjęcia, że czas oczekiwania przez Sąd Apelacyjny pozostaje usprawiedliwiony charakterem sprawy lub stopniem jej skomplikowania.

Uzasadniając zasądzenie żądanej kwoty odwołano się do łącznego czasu trwania postępowania – ponad 6 lat, całkowicie bezczynnego postępowania odwoławczego, podnosząc, że stanowi ona adekwatną rekompensatę za naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Sąd Apelacyjny w Warszawie, pomimo zawiadomienia o wniesionej przez skarżącą skardze, nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) nie określa wprost granic temporalnych, w ramach których powinno dojść do rozpoznania sprawy, a tym samym nie wskazuje bezpośrednio czasu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie w szczególności podlega terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi; charakter sprawy; stopień faktycznej i prawnej zawichości sprawy; znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego; zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podkreślić ponadto należy, że prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, stanowiąc element prawa do rzetelnego procesu, jest jednym z podstawowych praw człowieka określonym w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. 1993 nr 61, poz. 284 ze zm., dalej: „EKPCz”). Przyjęcie ustawy o skardze na przewlekłość, stanowiło zresztą efekt stosowania EKPCz i wielokrotnego stwierdzenia przez Europejski Trybunał Praw Człowieka naruszenia przez Polskę prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Sąd Najwyższy ustalił, że na dzień rozpatrywania przezeń skargi postępowanie przed Sądem Apelacyjnym trwa od 12 grudnia 2024 r., tj. ponad 19 miesięcy.

Ponadto z przeprowadzonej przez Sąd Najwyższy analizy akt sprawy II AKa 633/24 wynika, że w dniu 12 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie przedstawił Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie akta sprawy VIII K 178/22 wraz z apelacją obrońcy oskarżonego; zarządzeniem z tego samego dnia Sąd Apelacyjny w Warszawie wpisał sprawę do repertorium AKa pod sygn. 633/24. W dniu 16 grudnia 2024 r. został wylosowany sędzia sprawozdawca. W dniu 28 listopada 2025 r. zgłosił udział w sprawie obrońca oskarżonego. W dniu 18 lutego 2026 r. Sąd Okręgowy w Warszawie przedstawił Sądowi Apelacyjnemu do sprawy akta egzekucyjne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy stwierdził, że charakter, stopień faktycznej i prawnej zawłości sprawy nie stanowił przeszkody do jej rozpoznania. Także zachowanie się stron w sprawie, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania, nie miało wpływu na powyższe. W związku z powyższym Sąd Najwyższy uznał, że doszło do przewlekłości postępowania.

Skarga na przewlekłość postępowania i związana z nią możliwość przyznania skarżącej, na jej żądanie, od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 2000-20 000 zł, w znacznej mierze służy wymuszeniu na państwie takiej organizacji wymiaru sprawiedliwości, która umożliwi rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13). Obok swoistej sankcji dla państwa za niewłaściwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości, suma pieniężna, o której jest mowa w art.

12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, pełni funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Nie jest to więc odszkodowanie za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.) lub zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Ustawodawca wprowadza przy tym zasadę, że strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody ze stwierdzonej przewlekłości (art. 15 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość). Konsekwentnie sumę, o której jest mowa w ustawie o skardze na przewlekłość, uznać należy za wstępną (tymczasową) rekompensatę z tytułu doznanej szkody niematerialnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18).

W przedmiotowej sprawie skarżąca wniosła o przyznanie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 10 000 zł, odwołując się do długości trwania postępowania i całkowitej bezczynności w postępowaniu apelacyjnym.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, wysokość sumy pieniężnej, o której mowa we wskazanym przepisie, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, przy jednoczesnym uwzględnieniu jej wartości minimalnej na poziomie 2000 zł.

Należy podkreślić, że od dnia wpływu apelacji obrońcy oskarżonego do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 12 grudnia 2024 r., do dnia rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi, tj. 4 sierpnia 2026 r., upłynęło ponad 19 miesięcy. Jednocześnie wypada zauważyć, że postępowanie sądowe zostało zainicjowane wniesieniem przez Prokuratora Okręgowego w Warszawie do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie 28 czerwca 2022 r. aktu oskarżenia przeciwko oskarżonemu, w której to sprawie skarżąca występuje w roli oskarżyciela posiłkowego. Oznacza to, iż łączna długość postępowania sądowego wynosi ponad 4 lata.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, a także zakres i charakter czynności dokonanych w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym, Sąd Najwyższy uznał za adekwatne przyznanie kwoty 2000 zł za okres od 28 czerwca 2022 r. do 4 sierpnia 2026 r. W pozostałej części żądanie zawarte w skardze podlegało oddaleniu.

Z uwagi na stwierdzoną przewlekłość postępowania a zarazem brak wyznaczenia terminu rozpoznania sprawy, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, z urzędu zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie II AKa 633/24 w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt sprawy.

O kosztach pełnomocnika skarżącej będącego adwokatem w kwocie 240 zł orzeczono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2026, poz. 215).

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość zwrócono skarżącej opłatę od skargi w wysokości 200 zł.

Grzegorz Pastuszko

Joanna Lemańska

Paweł Wojciechowski

[D.Z.]

[r.g.]